

Duurzaam aankopen is niet moeilijk! Door rekening te houden met een handvol simpele tips help ook jij onze organisatie te verduurzamen. Stuur jij soms bestekken of prijsvragen uit? Weet dat wij als organisatie bepaalde duurzaamheidseisen stellen voor heel wat producten. In deze gids lees je welke eisen je moet én kan opnemen voor dranken en hoe je dat doet en vind je ook stukken tekst terug die je kunt kopiëren naar jouw offertevraag. Zo hoef jij je het hoofd niet te breken over hoe je bepaalde eisen formuleert! Deze gids helpt je bij het duurzaam aankopen van **dranken zoals koffie, thee, fruitsap, chocomelk, water, bier, wijn...** Voor de aankoop van voedsel, drankenautomaten en catering zijn er aparte gidsen die gevolgd moeten worden.

Er is geen centraal raamcontract voor dranken.

Een vraag of opmerking? Neem dan contact op met het team overheidsopdrachten via 03 240 67 09 of overheidsopdrachten@provincieantwerpen.be

1 Verplichte duurzaamheidscriteria

Volgende criteria zijn verplicht op te nemen bij de aankoop van dranken:

- [afvalarme verpakking](#)
- [koffie: fairtrade](#)
- [fruitsap: ofwel fairtrade, ofwel lokaal of biologisch geproduceerd](#)

Lees in de [voorbeeldmail](#) of het [voorbeeldbestek](#) hoe je deze criteria opneemt.

1.1 Afvalarme verpakking

Alle dranken moeten met zo weinig mogelijk afval verpakt zijn. Onderstaande lijst helpt je om te kiezen voor afvalarme verpakking.

	Te verkiezen	Tweede keuze	Niet toegelaten
Waterfonteinen	- Drinkwaterfonteintjes - Kannen met kraantjeswater	- Waterkoelers met kraantjeswater, eventueel met grote bussen	
Flessen / portie-verpakking	- Retourflessen	- Recycleerbare eenmalige verpakkingen in blik, brik en kunststof - Partyverpakking (bv. wijn of fruitsap)	Eenmalige verpakkingen in glas, uitgezonderd wijn en sterke dranken
Tapsystemen voor frisdranken / bieren	- Postmix/premix ¹ in herbruikbare verpakkingen	- Postmix/premix in recycleerbare verpakkingen	Postmix/premix in eenmalige verpakkingen
Andere (bijvoorbeeld koffie)	- grootst mogelijke herbruikbare verpakking voor de benodigde hoeveelheid	- grootst mogelijke recycleerbare (desnoods eenmalige) verpakking voor de benodigde hoeveelheid	

1.2 Koffie: fairtrade

Als Fair Trade Provincie bieden we steeds minstens twee fairtrade producten aan: koffie en een product naar keuze.

1.3 Fruitsap: ofwel fairtrade, ofwel lokaal of biologisch geproduceerd

Geef zelf aan waar je voorkeur ligt of laat de keuze aan de leverancier.

2 Optionele duurzaamheidscriteria

Om een extra steentje bij te dragen kan je ook **optionele** criteria opnemen.

- biologisch geproduceerd
- seizoensgebonden
- fairtrade
- lokaal geproduceerd

3 Tips

- ✓ Denk eraan dat drank volgens de wetgeving cateringmateriaal steeds geserveerd moet worden in **herbruikbare** recipiënten.
- ✓ Ook een **koffiebuffet** kan afvalarm:
 - **Melk** serveer je in een kannetje (liefst met een deksel). Eens de melk uit de ijskast is, kan ze 3 à 4 uur bewaard worden. Nadien moet je het restje melk weggieten. Geef dus geen te grote hoeveelheden in 1 keer.
 - **Suiker**: serveer losse suiker in een suikerstrooier of suikerklontjes zonder papiertje in een potje met een tangetje. Suiker in strooiers en klontjes mét een tangetje kun je meerdere keren aanbieden, aangezien suiker een slechte voedingsbodem is voor bacteriën of schimmels.
 - **Koekjes**: koop je koekjes aan in grotere verpakkingen (of bak een cake) en serveer de benodigde hoeveelheid op een bord. Wat op tafel is geweest, kan je na de activiteit niet meer aanbieden bij een volgende gelegenheid.
- ✓ Schenk **kraantjeswater** i.p.v. water uit flessen.
- ✓ Bij grote **evenementen** zijn **taps** gemakkelijk en –in combinatie met herbruikbare bekers- duurzaam. Niet alle leveranciers bieden echter taps aan: de grote brouwers verplichten evenementen meer en meer om kleine flesjes aan te bieden. Lokale brouwers bieden vaak wel nog vaten en flessen aan. Door brouwers in de eigen omgeving aan te spreken, bespaar je meteen ook op transportkilometers. Wanneer je met flessen werkt, denk er dan aan dat deze correct gesorteerd en afgevoerd moeten worden.
- ✓ Lokale besturen kunnen terecht bij **OVAM** voor 50% **subsidie** van investeringen in herbruikbare **bekers, wasinstallaties, opbergboxen voor bekens en mobiele tapinstallaties.** (indiening tot 31 mei 2022)
- ✓ Normaalgezien kun je voor **herbruikbare bekens** ook terecht bij de brouwerij of drankhandelaar . Wil je dit ook? Voorzie dan ook voorwaarden rond **herbruikbare** bekens in je bestek. Meer info vind je in [W_ALG_GidsDuurzameAankopen_BestekServies](#).
- ✓ **Bewaar** je dranken op de juiste manier/temperatuur. Meer info vind je in de folder '**Richtlijnen voor handelaars op markten en evenementen**' en het document '**Richtlijnen voor de professionele ambulante verkopers en de gelegenheids-ambulante verkopers**' op de website www.favv.be

4 Voorbeelden

Deze *cursief* getypte stukken tekst kun je kopiëren naar jouw offertevraag of bestek.

4.1 Voorbeeldmail voor kleine overheidsopdracht (< 30.000 euro)

Volgens de wetgeving overheidsopdrachten moet je ook voor deze kleine opdrachten mededinging organiseren en dus meerdere leveranciers aanschrijven, bijvoorbeeld per mail. Het is niet nodig om

een bestek op te maken. Schrijf leveranciers aan die duurzame dranken kunnen leveren. Hieronder vind je een voorbeeldmail voor de aankoop van duurzaam fruitsap.

VOORBEELDMAIL - DUURZAAM FRUITSAP: BIOLOGISCH, FAIRTRADE OF LOKAAL.

✂ Kan u ons een offerte bezorgen voor de levering van [aantal] flessen duurzaam fruitsap. De drank moet bij voorkeur verpakt zijn in retourflessen (statiegeld). De tweede keuze gaat uit naar recycleerbare eenmalige verpakkingen (brik, blik en kunststof). Eenmalige glazen verpakkingen zijn niet toegelaten.

Duurzaam fruitsap is biologisch, fairtrade of lokaal geproduceerd of een combinatie van die eisen. Vermeld aan welke voorwaarde(n) het aangeboden fruitsap voldoet.

Dit verstaat de provincie Antwerpen onder biologisch, fairtrade en lokaal geproduceerd:

Een product is **biologisch** indien het geproduceerd wordt in overeenstemming met Verordening (EG) nr 834/2007. Dit kan gestaafd worden aan de hand van het Europees biolabel, of eender welk ander nationaal erkend label voor organische voedingsproductie, of gelijkwaardige certificaten.

Een product is **lokaal** geproduceerd indien het in de omgeving geproduceerd wordt uit grondstoffen die in hoofdzaak in de omgeving geteeld werden. De inschrijver dient te omschrijven waarom het geleverde product lokaal geproduceerd is. Op www.lekkersmetstreken.be vind je een niet-limitatief overzicht van streekproducten en streekgebonden producten.

Een product is conform de **fairtrade** criteria geproduceerd wanneer je één van onderstaande labels op de verpakking ziet. Deze onafhankelijke keurmerken bieden een garantie aan de consument dat ze aan alle internationale fairtrade criteria voldoen. De drie belangrijkste labels op de Belgische markt zijn:

Daarnaast zijn er ook verschillende alternatieve handelsorganisaties in België die hun volledig assortiment van producten conform de fairtrade criteria op de markt brengen, al dan niet in combinatie met één van de hier bovengemelde keurmerken:

4.2 Voorbeeldbestek >30.000 en < 139.000 euro

Volgens de wetgeving overheidsopdrachten moet je hier een bestek maken en versturen aan meerdere leveranciers. Kies dus zeker voor potentiële leveranciers die duurzame dranken kunnen leveren.

De punten in het **blauw** zijn verplicht volgens de Gids duurzame aankopen, die in het **groen** optioneel.

TECHNISCHE SPECIFICATIES IN VERBAND MET DUURZAAMHEIDSCRITERIA

- ✂ De bewaardatum moet vermeld zijn en minimum 1 jaar bedragen vanaf levering.
- ✂ De drank moet **verpakt** zijn in:

[Kies het verpakkingsvolumes en het soort verpakking, aan de hand van de keuzewijzer verpakkingen hieronder. Bijvoorbeeld: "Het appelsap is verpakt in 1l retourflessen."]

	Te verkiezen	Tweede keuze	Niet toegelaten
Waterfonteinen	- Drinkwaterfonteintjes - Kannen met kraantjeswater	- Waterkoelers met kraantjeswater, eventueel met grote bussen	

Flessen / portie-verpakking	- Retourflessen	- Recycleerbare eenmalige verpakkingen in blik, brik en kunststof - Partyverpakking (bv. wijn of fruitsap)	Eenmalige verpakkingen in glas, uitgezonderd wijn en sterke dranken
Tapsystemen voor frisdranken / bieren	- Postmix/premix ⁱⁱ in herbruikbare verpakkingen	- Postmix/premix in recycleerbare verpakkingen	Postmix/premix in eenmalige verpakkingen
Andere (bijvoorbeeld koffie)	- grootst mogelijke herbruikbare verpakking voor de benodigde hoeveelheid	- grootst mogelijke recycleerbare (desnoods eenmalige) verpakking voor de benodigde hoeveelheid	

✂ *Koffie is fairtrade*.*

✂ *Het fruitsap moet biologisch**, fairtrade* OF lokaal*** geproduceerd zijn, of een combinatie van deze vereisten.*

*Neem voor **fairtrade** producten ook volgende tekst op:

✂ *Een product is fairtrade indien het voldoet aan volgende voorwaarden:*

- *De aankoopprijs moet de productiekosten dekken, met inbegrip van sociale, milieu- en andere kosten.*
- *De producenten ontvangen een extra premie, onafhankelijk van de wereldmarktprijs, die ontwikkelingsprojecten toelaat in hun gemeenschap.*
- *De aankoop moet zo rechtstreeks mogelijk bij de producenten gebeuren.*
- *Er moeten stabiele handelsrelaties gelegd worden (contracten tussen koper en verkoper voor een lange periode en recht op voorfinanciering).*
- *De groep van producenten beschikt over een democratisch georganiseerde structuur.*
- *Voor arbeiders geldt een verbod op discriminatie (obv ras, religie, seksuele voorkeur,...), het recht op vakbondsvrijheid, een betaling van minstens het wettelijke minimumloon, een verbod op gedwongen en kinderarbeid en het recht op veilige, gezonde en menswaardige arbeidsomstandigheden.*
- *Geen product met verboden agrochemische producten mag gebruikt, verhandeld, of gekocht/verkocht worden door de organisatie. Er wordt voorzichtig omgesprongen met gebruikte agrochemische producten met inbegrip van bufferzones.*
- *De organisatie zorgt ervoor dat haar leden geen zaden noch andere gewassen gebruiken die genetisch gemodificeerd zijn.*

Neem voor **biologische producten ook volgende tekst op:

✂ *Een product is biologisch indien het geproduceerd wordt in overeenstemming met Verordening (EG) nr 834/2007. Dit kan gestaafd worden aan de hand van het Europees biolabel, of eender welk ander nationaal erkend label voor organische voedingsproductie, of gelijkwaardige certificaten van de leverancier.*

***Neem voor **lokale** producten ook volgende tekst op:

✂ *Een product is lokaal geproduceerd indien het in de omgeving geproduceerd wordt uit grondstoffen die in hoofdzaak in de omgeving geteeld werden. De inschrijver dient te omschrijven waarom het geleverde product lokaal geproduceerd is. Op www.lekkersmetstreken.be vind je een niet-limitatief overzicht van streekproducten en streekgebonden producten.*

Ook andere dranken dan koffie en fruitsap kunnen fairtrade, biologisch en/of lokaal aangekocht worden. Vergeet niet ook de relevante tekst hierboven op te nemen:

✂ *De [drank] is fairtrade.*

✂ *De [drank] is biologisch geproduceerd*

✂ *De [drank] is lokaal geproduceerd.*

Wil je bijvoorbeeld vers fruitsap of smoothies van seizoensfruit en -groenten bestellen, verwijst dan naar de **seizoenskalender voor fruit en groenten** of maak zelf je keuze:

✂ *Het geleverde fruitsap is gemaakt van seizoensfruit zoals dat bepaald wordt in de **seizoenskalender voor fruit en groenten van Velt.***

Voeg eventueel de seizoenskalender voor fruit en groenten toe als bijlage bij het bestek.

Je kan ook het fruit specificeren, bijvoorbeeld in november:

✗ *Het geleverde verse fruitsap is gemaakt van appels, bananen, druiven, mandarijnen, peren en/of sinaasappelen.*

GUNNINGSCRITERIA

Door duurzaamheid op te nemen als gunningscriterium kan je de milieuvriendelijkste offerte meer punten geven. Opgelet: Als je in de technische specificaties van je bestek al duidelijke duurzaamheidseisen hebt opgelegd, heeft het soms geen zin om bijvoorbeeld milieu nog als gunningscriterium te gebruiken.

Hou er rekening mee dat veel gunningscriteria het bestek onnodig ingewikkeld kunnen maken. De inschrijver moet een uitgebreid verslag opmaken en de aankoper moet dit alles afwegen en beoordelen, wat niet altijd even eenvoudig is. Het is voor beide partijen makkelijker om zoveel mogelijk op te nemen in de technische specificaties.

Voorbeeld (indien je de verpakking niet zelf oplegt):

✗ *Voor de beoordeling van het gunningscriterium duurzaamheid wordt rekening gehouden met de milieu-impact van de verpakking (15 punten):*

- *Wanneer het fruitsap aangeboden wordt in retourflessen, worden 15 punten toegekend.*
- *Wanneer het fruitsap aangeboden wordt in recycleerbare eenmalige verpakkingen in blik, brik en kunststof of partyverpakking, worden geen punten toegekend.*
- *Fruitsap aangeboden in eenmalig glas of andere niet recycleerbare verpakkingen, is niet toegestaan.*

4.3 > 139.000 euro

Vraag voor deze opdrachten advies aan het team overheidsopdrachten:

T 03 240 67 09 of overheidsopdrachten@provincieantwerpen.be

5 Meer info

- Voor meer info over **overheidsopdrachten** kun je terecht bij Laurens Smaers (Team Overheidsopdrachten, T 03 240 67 09, overheidsopdrachten@provincieantwerpen.be)
- Voor meer info over de **milieucriteria** kun je terecht bij Liesbeth Taverniers (DMN, T 03 240 57 55, ISO14001@provincieantwerpen.be).
- Voor meer info over de **criteria m.b.t. fairtrade** kun je terecht bij **Liesbeth Andries (DMB, T 03 240 56 53, liesbeth.andries@provincieantwerpen.be)**.
- Voor meer info over **streek-en hoeveproducten** kan je terecht bij de Dienst Landbouw- en Plattelandsbeleid (DLP, T 03 240 58 23, lekkersmetstreken@provincieantwerpen.be).
- Voor meer info rond algemene **levensmiddelenhygiëne** kun je terecht bij de dienst grootkeukenhygiëne van het Provinciaal Instituut voor Hygiëne. (T 03 259 12 80).